

Česká a světová literatura do poloviny 19. století

MGR. N. POSSELOVÁ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Božena Němcová

VY_32_INOVACE_06_1_19_CJ

Gymnázium, SOŠ a VOŠ
Ledeč nad Sázavou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Životopisné údaje a charakteristika autora

3

- 1820–1862
- nejznámější česká spisovatelka
- rodné jméno Barbora Panklová
- dětství prožila v Ratibořicích u České Skalice
- nejasnosti kolem původu
- provdána za Josefa Němce, často pracovně překládán, pobyt na různých místech monarchie
- žila v hmotném nedostatku
- kontakt s vlasteneckou společností

Dílo

4

- ve svých dílech uplatnila velký vypravěčský talent
- národně-výchovné poslání
- požadovala účast žen v boji za národní svobodu
- líčí konflikty mezi lidmi z různých sociálních vrstev
- touha po lepším světě
- často popisuje osudy jedné hlavní ženské postavy

- Sběratelská činnost:

Národní báchorky a pověsti

Slovenské pohádky a pověsti

- Novely a povídky:

**Baruška, Rozárka, Babička, Karla, Divá Bára,
Pohorská vesnice, V zámku a podzámčí, Chudí
lidé, Dobrý člověk, Sestry**

Národní báchorky a pověsti

6

- žánrově odlišné příběhy (fantastické a anekdotické pohádky, legendy i pověsti)
- nezachycena jen lidová vyprávění, ale motivy upraveny
- vykresleno typické prostředí i postavy venkova
- nejznámější pohádky: O dvanácti měsíčkách, Chytrá horákyně, Princ Bajaja, O labuti

V zámku a podzámčí

7

- novela
- dílo se sociální tematikou
- zachyceny kontrasty:
 - rozdíl mezi životem bohatých a chudých
 - vyzdviženy morální hodnoty chudých a rozmařilost a mravní úpadek bohatých

Ukázka

8

Obživa, byt, všelijaké jiné potřeby že čím dále tím výše v ceně stojí, mzda za práce však nezvýšuje se v té míře, aby se to vyrovnalo, a tudy čím více jedna část obyvatelstva drahotou bohatne, tím více druhá část chudne a do bídy upadá, a následek bídy a strasti bývá konečně úmor, kterého se pak boháči lekají...

„Oh doktore, kampak myslíte, k tomu je mnoho třeba!“ pravila paní ze Springenfeldu.

„K tomu, milostpaní, jen potřeba obecnomyšlnosti a pravé lásky, kde ta je, tu nebývá nic nemožného, ani nejtěžší oběť. Bohužel, mezi námi je ale mnoho lásky na jazyku, v srdcích však pramálo!“

„Tomu není tak,“ řekla paní skoro trochu uraženým hlasem; neboť se domnívala, že má srdce láskyplné. Ano, ona měla vskutku dobré srdce, ale slabé, a tak snadno dala se svést k dobrému jako k zlému.

Otázky a úkoly

9

- 1. Označ literární druh: lyrika – epika – drama.
- 2. Označ literární formu: próza – poezie
- 3. Označ žánr: povídka – novela – román – r.omaneto – pohádka – pověst.
- 4. Napiš hlavní myšlenku díla.
- 5. Vypiš postavy díla.
- 6. Charakterizuj dvě z hlavních postav.
- 7. Kdo byla paní ze Springenfeldu? Jaké bylo její pravé jméno?
- 8. Do jaké společenské vrstvy patřila?
- 9. Vysvětli výrazy: obecnomyšlnost, mnoho lásky na jazyku, v srdcích však pramálo.
- 10. Vysvětlete svými slovy obsah prvního odstavce.
- 11. Jakých problémů se zde autorka dotýká?
- 12. Proč se paní ze Springenfeldu dala svést k dobrému jako zlému?
- 13. Která z postav na ni měla vliv dobrý a naopak?
- 14. Jaký je závěr celého díla?
- 15. Zařaď do literárněhistorického kontextu.

Použitá literatura

10

- NĚMCOVÁ, Božena a Božena NĚMCOVÁ. *Pohorská vesnice, V zámku a podzámčí: V zámku a podzámčí*. Praha: Československý spisovatel, 1984.
- POLÁŠKOVÁ, Taťána, Ivana DOROVSKÁ a Yvonne KONEČNÁ. *Literatura pro 2. ročník středních škol*. Vyd. 1. Brno: Didaktis, 2009. ISBN 978-80-7358-131-2.
- DOLEJŠÍ, Pavel. *Školní slovník českých spisovatelů: 331 českých spisovatelů od počátku písemnictví do současnosti*. 3. vyd. Humpolec: Pavel Dolejší – nakladatelství a vydavatelství, 287 s. ISBN 80-864-8028-3.
- *Čeští spisovatelé 20. století*. 1. vyd. Československý spisovatel, 1985, 830 s.